

“Koca ağacı idare eden, o ağacın meyvesine ehemmiyet vermeyip başkasına mal eder mi?” cümlesinde geçen “ehemmiyet vermeyip başkasına mal etmek” ne demektir?

İnsan kâinatın meyvesi olduğu gibi, şükür ve ibadet de insanın meyveleridir. Hamd bahsinde, bu konuda şu tespitte yer verilir:

“Şu kâinatın Sani-i Hakimi; mümkün müdür ki, şu zîşuur meyvelerin meyveleri olan hamd ve ibadeti, şükür ve muhabbeti başkalarına verip hikmet-i bâhiresini hiçe indirsin..veyahut kudret-i mutlakasını acze kalbettirsin... veyahut ilm-i muhitini cehle çevirsin? Yüz bin defa haşa!” (1)

Konunun devamında ifade edildiği gibi, bu takdirde hilkat şeceresi “abes ve beyhude” yaratılmış olur. Abes hikmetin zıddıdır. Kâinatın meyvesi olan insan, şükür ve minnettarlığını ancak kâinatın Hâlık'ına ve bütün âlemleri terbiye eden Allah'a vermekle mükelleftir. Bunun dışındaki her türlü tercih “*abestir, hikmetsizdir, yersizdir, mânâsızdır.*”

Bir meyve ağacı, meyve vermeyince “*beyhude, gereksiz, boşu boşuna*” yaratılmış olur. Her zerreyi hikmetle yaratan ve vazifelerle çalıştıran Allah, bu kâinat şeceresini boşuna yaratmadığı gibi, onun meyvesi olan insanı da boşuna, gayesiz, hikmetsiz yaratmamıştır.

Bunun içindir ki, o meyvelerin yanlış yollara sapmamaları, şükür ve ibadetlerini başkalarına vermemeleri için peygamberler gönderilmiş, kitaplar inzal edilmiş, peygamber varisi büyük âlim ve mürşitleri manen vazifelendirilmiştir.

Kur'anda geçen bütün emirler, insanın yaratılış gayesine uygun hareket etmesini temin etmek, bütün yasaklar da bu gayeden sapmasını önlemek içindir.

“*Başkasına mal etme*” ifadesi, insanın Allah'ın kulu olduğu hakikatine zıt olan her türlü batıl itikad ve yanlış ideolojileri içine alır.

İnsanı; bir tabiatçı “*tabiata*”, bir materyalist, “*maddeye*”, bir evrimci “*maymunun evrim geçirmesine*”, müşrikler de “*putlara*” mal etmektedirler.

“Hem hiç mümkün müdür ki: Hadsiz enva'-ı nimetiyle kendini zîşuurlara sevdirdin; ve hadsiz mu'cizat-ı san'atıyla kendini onlara tanıttırın; sonra onların şükür ve ibadetlerini, hamd ve muhabbetlerini, marifet ve minnetdarlıklarını esbaba ve tabiata terkedip ehemmiyet vermesin; hikmet-i mutlakasını inkâr ettirsin; saltanat-ı rububiyetini hiçe indirsin! Yüzbin defa hâşâ ve kellâ!..”(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektûbat, Yirminci Mektub, İkinci Makam.](#)

(2) bk. [a.g.e.](#)